

Rasmus Rask Jepsen

Fanget i fantasien om kærlighed

Vi lever i dag i, hvad den slovenske filosof Slavoj Žižek har diagnosticeret som et nydelsessamfund. Vi stræber efter at være lykkelige, glade og succesfulde, men uanset hvor hårdt vi anstrenger os, er det, som om vi altid kan nyde lidt mere og lidt bedre. Et af de domæner, hvor denne diagnose viser sig tydeligt, er i kærlighedens. Temaet for artiklen er den nydelse, som kan opstå, når kærlighed og seksualitet fører mennesker sammen, men også især hvilke nye udfordringer vi står overfor i dag, når vi deltager i jagten på netop denne nydelse. Mødet ansigt til ansigt med en anden person i en date kan for eksempel være forbundet med stor ængstelse og frygt for at gøre eller sige noget forkert. Vi er i dag som aldrig før frie til at nyde og realisere vores seksualitet på et utal af måder. Men sammen med denne frihed ser vi i dag også fremkomsten af nye patologiske former for selvregulering. Med hjælp fra fransk filosofi (Alain Badiou) og fransk psykoanalyse (Jacques Lacan) bidrager artiklen med en teoretisk diskussion af moderne kærlighed. Artiklen tager afsæt i en kritisk diskussion af Anthony Giddens' begreb om »det rene forhold« og bevæger sig derfra over i en samtidsdiagnostisk analyse af den måde, hvorpå datingapplikationer og -bureauer bruges i dag.

Nøgleord: Moderne kærlighed, dating, tinder, samtidsdiagnose, Jacques Lacan

Vi lever i Vesten i dag i, hvad den slovenske filosof Slavoj Žižek har diagnosticeret som et nydelsessamfund. Vi stræber efter at være lykkelige, glade og succesfulde, men uanset hvor hårdt vi anstrenger os, er det, som om vi altid kan nyde lidt mere og lidt bedre. Et af de domæner, hvor denne diagnose viser sig tydeligt, er selvfølgelig i kærlighedens. I nutidens senmoderne samfund er kærligheden på nogle måder sat fri. Men det er alligevel, som om kærligheden altid vil være en problematisk størrelse. I denne artikel tager jeg fat på den *senmoderne kærligheds impasséer* og stiller spørgsmålet: Hvorfor er opløsningen af samfundets træge traditioner ikke bare en lykkelig fortælling om frigjorte individer, som nu er frie til at eksperimentere med deres seksualitet, søge lykken og realisere sig selv gennem kærligheden?

Tidligere sociologi- og kulturstudier har beskæftiget sig mere eller mindre med dette spørgsmål (Langford 1999, Bauman 2004; Illouz 2013; Hochschild 2014; Weigel 2016), men kun få (Salecl 2012; Zupančič 2003; Zieher 2017) har benyttet sig af teoretiske indsigter fra den lacanianske psykoanalyse og dennes begreber om fantasi, nydelse og begær til at undersøge kærlighedens (u) muligheder. Dertil kommer, at den teknologiske udvikling inden for internetdatingen på ganske få år har forandret samtidens romantiske interaktioner på måder, som vi endnu ikke er klar over (David og Camre 2016; Timmermans og Courtois 2018; Lefebvre 2018). Med hjælp fra fransk filosofi (Badiou) og fransk psykoanalyse (Lacan) bidrager jeg i denne artikel med en teoretisk diskussion af senmoderne kærlighed og en samtidsdiagnostisk analyse af datingverdenens nutidige tendenser og symptomer.

Artiklen indledes med et afsnit om analysestrategiske overvejelser efterfulgt af et afsnit med refleksioner over kærlighedsbegrebet. Derefter består artiklen af tre dele, som på forskellig vis bidrager til at besvare ovenfor nævnte spørgsmål. Den første del tager fat på den vel nok mest kendte analyse af moderne og senmoderne kærlighedsrelationer i sociologien, som stammer fra briten Anthony Giddens. Nærmere bestemt rejser og diskuterer jeg to problematikker, som Giddens' begreb om *det rene forhold* giver anledning til. Jeg vælger at fokusere på netop Giddens' diagnose af det senmoderne parforhold, fordi den har en central plads i (mainstream)sociologien, men vigtigere endnu, fordi den fint peger videre i retning af nogle af modernitetens mere radikale implikationer for kærligheden, som Giddens ikke selv har blik for. Udgangspunktet for min analyse, som jeg imidlertid deler med Giddens og mange andre (Illouz 2013:12-13; Bauman 2004; vii-xiii; Salecl 2012) er tanken om, at kærlighed som emne udgør et *paradigmatisk eksempel* på, hvordan vi træffer valg og i det hele taget indgår i sociale relationer i en senmoderne samtid.

I artiklens anden del analyserer jeg den populære datingapplikation, Tinder, som et symptom på, hvor svært det kan være at møde sin date ansigt til ansigt. Den teknologiske udvikling af applikationer som Tinder har til formål at gøre det lettere for os at mødes med potentielle elskere. Som vi skal se, er

dette møde imidlertid alt andet end let, måske fordi der ikke længere eksisterer klare retningslinjer for, hvem eller hvordan man dater. Tinder er et eksempel på, hvordan kontakt mellem mennesker skabes, hvordan et seksuelt møde indledes, og på hvordan idéen om *valget* influerer datingkulturen. Tinder er blot ét eksempel blandt flere af tidens datingapplikationer, men omvendt er Tinder på grund af applikationens enorme popularitet og teknologiske nyskabelse blevet uomgængelig i forståelsen af, hvad der kendetegner kærlighedserfaringer i dag (Weigel 2016: 72; David & Camre 2016; Tyson et al. 2016; Lefebvre 2018).

I artiklens tredje og sidste del flytter jeg fokus fra datingapplikationer til datingbureauer og andre forfattere og coaches, som i stedet for blot at præsentere brugeren for en række af valgmuligheder udi dates leverer vejledning til kærlighedslivet eller simpelthen træffer valget for brugeren og bestemmer, hvem man skal matches med. Vi ser med andre ord en tendens, hvor kærlighedssøgende subjekter underkaster sig troen på den Anden (et datingbureau, en scoremanual, en algoritme), som lover at hjælpe med at finde lige præcis den kæreste, som man står og mangler.

Fælles for de datingtjenester, som bruges i dag, er, at de forsøger at eliminere den grundlæggende *risiko*, der er forbundet med et kærlighedsmøde. I forlængelse af den franske filosof Alain Badiou vil jeg i afsnittet nedenfor imidlertid argumentere for, at risiko, usikkerhed og uforudsigelighed er uomgængeligt forbundet med kærligheden (Badiou 2012: 7). Afsnittet forbereder således læseren på analysen, der har til formål at vise, hvordan der i dag findes et hav af tjenester, som tilbyder subjektet forskellige fantasmatisk måder at omgå disse risici, usikkerheder og uforudsigeligheder. Inden vi når dertil, vil jeg dog først præsentere undersøgelsens analysestrategi.

Analysestrategi: Sociologisk samtidsdiagnose

Samtidsdiagnosen i denne artikel bliver til ved at slutte fra en analyse af *eksempler* på tidstypiske datingfænomener til den bagvedliggende tendens, som disse kan siges at være et symptom på. I min analysestrategi er jeg således inspireret af det, som kaldes »eksemplarisk metode« (Hansen og Ingemann 2016). Tinder er, som jeg nævnte ovenfor, ikke bare et godt eksempel på en

populær datingapplikation, men også på, hvordan kærlighedssøgende skaber kontakt, på hvordan et møde indledes, og på hvordan man i det hele taget vælger mellem potentielle dates.

Gode eksempler har »et ubestemt antal merbetydninger« (Hansen 2016: 91), der giver anledning til spørgsmål, der må besvares gennem en forskningsindsats (Ingemann 2016: 126). Den eksemplariske analyse kredser om, sætter ord på og giver mening til, hvad det givne eksempel er et eksempel på. På den måde virker eksempler som genstand for tænkning; som det, der udfordrer vores teoretiske begreber; og som det, der udvider eller forandrer vores erkendelse (Bjerre 2016: 29-31; Hansen 2016: 75).

Når jeg i analysen nedenfor udvælger visse datingapplikationer og -bureauer, beskriver deres funktion, deres appel og citerer den måde, hvorpå de omtaler sig selv, er antagelsen altså, at alt dette udgør eksempler, der har noget centralt at sige om vores samtid. Udgangspunktet er derfor også, at det, som tilbydes af datingapplikationer og datingbureauer, og den pludselige popularitet, som disse har opnået, ikke er udtryk for en tilfældig udvikling, men derimod symptomatisk for vores tid. Den sociologiske samtidsdiagnose har som sit formål at fortolke tidens tegn, tendenser og symptomer, for at de derved kan træde frem i en ny og hidtil uerkendt sammenhæng. Succeskriteriet for analysen er, at den tegner et mønster af en tendens, som træffer tidens erfaring, og som læseren derfor også vil kunne genkende, orientere sig i og intervenere i.

»Det er med andre ord først og fremmest diagnosens duelighed, der er afgørende, ikke dens forudsigelige gentagelighed, men dens genkendelighed; ikke dens korrekthed, men dens træfsikkerhed i perspektivforskydningen, dens åbning for Noget – andet« (Kristensen og Hansen 2014: 41)

Undersøgelsens teoretiske fundament er Jacques Lacans psykoanalyse, som den udlægges af det, der er kommet til at hedde »den slovenske skole« i filosofi, hvilken består af navne såsom Mladen Dolar, Slavoj Žižek og Renata Salecl. I denne teoriretning forstås det menneskelige subjekt ikke som et selvberørende individ, men heller ikke blot som et produkt af sociale omstændigheder. På den måde adskiller den sig fra ego-psykologien på den ene side og fra den strukturalistiske sociologi på den anden. Det psykoanalytiske subjekt er hverken/eller og dermed fundamentalt splittet – splittet mellem selv og Anden¹ (Fink 1995: 4-10; Lacan 1964: 25-28). Når kærligheden overgår subjektet er det i den optik hverken noget, som kommer indefra eller udefra, men derimod *mellemfra*, kunne man sige, fra et ikke-sted.

Fantasien om kærlighed

Den franske filosof Alain Badiou er ligesom slovenerne inspireret af Jacques Lacans tænkning, og ifølge ham er kærlighed noget, der opstår i mødet mellem mennesker, og hvor der på baggrund af dette møde skabes muligheden for at erfare verden på en anden måde (Badiou 2012: 16). Kærlighed bryder med tingenes vanlige gang og skaber noget nyt: et nyt blik, et nyt perspektiv på livet og en følelse af, at intet er som før. Et sådan møde kan ikke være et resultat af rationel overvejelse. Man kan ikke planlægge at blive forelsket. Kærlighedsmødet er, hvad Badiou kalder en *begivenhed*, der kun retroaktivt kan beskrives, forklares og gives mening til – dvs. efter begivenheden er indtruffet (Badiou 2017: 20).

Der er noget faretruende ved kærligheden, fordi den indebærer, at man kaster sig ud i noget uden at have vished om, hvad det er, hvor det fører hen, og hvornår det vil ende. På engelsk og på visse andre sprog siger man meget passende, at man *falder* ind i kærlighed (»to fall in love«). Faldet implicerer, at man er uden kontrol, og at man risikerer at slå sig.

Kærlighedens handling er voldelig, fordi dens nyskabelse ikke blot bygger oven på det eksisterende, men derimod *bryder* med den virkelighed, som fandtes, inden den gjorde sit indtog. Kærlighed er i denne optik ikke den lykkelige fantasi om to personer, som før levede en mangelfuld tilværelse, men som efter at have mødt hinanden nu lever i perfekt harmoni. Fantasier i denne form af »... og de levede lykkeligt til deres dages ende« eksisterer ganske vidst i bedste velgående. Jeg vil derfor skelne mellem henholdsvis fantasmatisk kærlighed og Reel kærlighed.

Med Žižeks begreb om *fantasmet* kan vi bestemme *den fantasmatiske* kærlighed som det, der skaber mening og sammenhæng der, hvor mening og sammenhæng mangler. Prinsessen kan for eksempel gennemgå mange lidelser, men de giver alle sammen mening, når de fører til, at hun i sidste ende møder sin prins. Fantasmet er det, som dækker over den sociale ordens konstitutive mangel (fx at prinsessens lidelser rent faktisk er meningsløse), så den fremtræder konsistent og uden huller (Žižek 1997: 7). Det lacanianske begreb om »det Reelle« kan udlægges som »det, der modsætter sig symbolisering« (Lacan 1954: 66) og bruges således af Žižek til at betegne, at den sociale virkelighed netop er fyldt med huller: Den er altid noget mere og andet, end den giver sig ud for at være. Det, som jeg vil kalde *Reel kærlighed* er derfor en erfaring af virkeligheden fra et nyt perspektiv. Modsat fantasmatisk kærlighed er Reel kærlighed karakteriseret ved at *bryde op i virkelighedens meningsramme*, således at tingene fremtræder på en anden måde end før. Denne tilskriver ikke hverdagens lidelser mening. Tværtimod kan det, som før syntes så vigtigt (at udføre sine arbejdsopgaver, at ringe til banken, at gå tidligt i seng for at være frisk dagen efter), pludselig fremstå fuldstændig ligegyldigt og meningsløst, når en forelskelse har meldt sin ankomst. Som også Giddens påpeger, kan følelserne i en »passioneret kærlighed« være så stærke, at de simpelthen får

de involverede til at ignorere hverdagens pligter (Giddens 1992: 38). Den passionerede kærlighed udgør i den optik en trussel mod social orden og pligt. Den fungerer ikke på den symbolske ordens præmisser. Forelskelse opstår uafhængigt af, hvad den Anden (forældre, venner, arbejdsgiver) tænker om den. Det er derfor, den føles så frigørende.

Mens Reel kærlighed kan tænkes som et universelt fænomen, er de kærlighedsfantasier, som vi producerer, ikke universelle, men derimod kulturspecifikke, dvs. de er influeret af tidens sprog, billeder og narrativer, som de optræder i eksempelvis bøger, film, reklamer m.m. Hvad analysen nedenfor har til formål at vise er, hvordan der i dag produceres fantasier, som beskytter subjektet mod (kærligheds)mødet med den anden og dennes foruroligende andethed. Fantasierne prøver lidt forsimplet sagt at skjule det faktum, at kærlighed gør ondt, er faretruende og en ængstelig affære. De selv samme fantasier er imidlertid dem, som ender med at skabe netop smerte, frygt og angst – eksempelvis frygten for at man skal være alene hele sit liv, men også samtidig frygten for at binde sig til en person, som kan vise sig ikke at være den rigtige. »Forholdet«, skriver Žižek, »mellem fantasi og den Reelle fare, som fantasien skjuler, er mere tvetydig, end man skulle tro: Fantasien skjuler denne fare, men den skaber i samme ombæring, hvad den har til formål at skjule« (Žižek 1997: 7; egen oversættelse).

Den historiske vej til kærligheden og det rene forhold

I *The Transformation of Intimacy* (1992) leverer Giddens en historisk gennemgang af parforholdet, som ifølge ham slutter ved idéen om »det rene forhold«. I det følgende vil jeg kort redegøre for denne historiske udvikling, som dermed fint sætter scenen for den samtidsdiagnostiske analyse nedenfor.

De fleste ægteskaber var i det før-moderne Europa ikke baseret på seksuel tiltrækning, men på praktisk-økonomiske omstændigheder. Blandt de fattige, som udgjorde størstedelen af befolkningerne, var ægteskab en måde at organisere landligt arbejde på. Livet for disse mennesker var karakteriseret ved hårdt arbejde og har derfor højst sandsynligt ikke været særligt befordrende for seksuel passion, skriver Giddens. Historikere mener derfor også, at det blandt bønderne i det 17. århundredes Frankrig og Tyskland var sjældent, at gifte par kyssede eller kærtegnede hinanden (Giddens 1992: 38-39).

Fantasien om romantisk kærlighed begynder at gøre sit indtog i den brede befolkning i slutningen af det 18. århundrede på den tid, hvor romanen opstår som den første form for litteratur, der når ud til den brede befolkning (Giddens 1992: 40). Med romanens udbredelse eksisterer fantasien om kærlighed ikke længere kun i aristokratiet, men også i den brede befolkning, og i løbet af 1800-tallet begynder ægteskabelige bånd at knyttes af andre grunde end hensynet til slægtskabsrelationer og økonomi (Giddens 1992: 26). Mand og kone bliver i stigende grad set som samarbejdspartnere i et fælles emotionelt foretagende. Idéen om »hjemmet« som et sted for omsorg og følelsesmæs-

sig støtte opstår som en kontrast til arbejdsmiljøets instrumentelle karakter (ibid.). Hvad angår seksualitet aftager det på den tid eksisterende forventningspres om at få mange børn og skabe store familier. For den brede befolkning af kvinder bliver seksualitet for første gang noget, som er forskelligt fra den evige cyklus af graviditet og fødsel. Denne udvikling hjælpes på vej af moderne præventionsmetoder i starten af 1900-tallet. Herefter bliver seksualitet, skriver Giddens, individets »ejendom«, en føjelig størrelse, åben for forandring og mulig at forme på forskellige måder (1992: 27).

Særligt tager det fart i den sidste halvdel af det 20. århundrede med det, vi kender som den seksuelle frigørelse i 1960'erne. Denne udvikling i seksualitet skyldes ifølge Giddens det senmoderne samfunds højrefleksive karakter. Selvet er for os alle sammen i dag et refleksivt projekt (Giddens 1992: 30), hvilket indebærer en konstant og vedvarende spørgen til ægteskabets fortid, nutid og fremtid. Rent sprogligt begynder man at snakke om være i et »forhold [relationship]« i stedet for et ægteskab. For de fleste mennesker havde kærlighed indtil da været forbundet med seksualitet gennem ægteskabet. I stedet får vi nu i stigende grad det, som Giddens kalder »det rene forhold«:

Det henviser til en situation, hvor en person indgår i en social relation for dennes egen skyld, for hvad man får ud af en vedvarende forbindelse med den anden; og som kun fortsættes for så vidt, at den ifølge begge parter tilvejebringer tilfredsstillende nok til at blive i den (Giddens 1992: 58; egen oversættelse)

Giddens, der er kendt som en af sociologiens vigtigste tænkere af senmodernitet, viser os, hvordan de forandringer, vi så i overgangen fra det traditionelle til det moderne samfund, i dag er taget til i styrke (Giddens 1990). Alligevel er det min påstand, at han ikke går langt nok i sin forståelse af modernitet og (sen)moderne kærlighedsrelationer. Selvom Giddens allerede har mødt en del kritik for sit begreb om »det rene forhold« (se fx Jamieson 1999), vil jeg således i det følgende diskutere to problematikker, som netop dette begreb rejser, fordi disse fungerer ret fint som teoretiske vadestener til at tage senmoderne kærlighed og dennes *impassées* mere alvorligt.

For det første eksisterer der en strukturel knude i det rene forhold, som vedrører spændingen mellem *valg(frihed)* på den ene side og *forpligtelse* på den anden. Det er, skriver Giddens, »en del af det rene forhold, at det kan afsluttes mere eller mindre ved viljens kraft af begge parter på et hvilket som helst tidspunkt« (Giddens 1992: 137; egen oversættelse). Det er ifølge Giddens et krav, at individet i det rene forhold ikke er afhængig af sin partner. Men hvis et forhold nogensinde skal have en chance for at vare, er det selvsagt nødvendigt at binde sig og skabe en form for afhængighed.² At indgå i en kærlighedsrelation indebærer nødvendigvis, at man løber en risiko, at man er sårbar og forpligter sig. Kærlighed kan ikke »med viljens kraft« afsluttes »på et hvilket som helst

tidspunkt«, ligesom man ikke kan stoppe al bevægelse, hvis man er midt i at falde. Man kan håbe på, at den, man falder for, griber en, men ellers må man tage imod de tæsk, der kommer, når man rammer jorden alene.

Det er i det hele taget svært at forestille sig, at et forhold nogensinde skulle kunne være »rent«. Et hvilket som helst menneskeligt forhold på et hvilket som helst tidspunkt vil vel nødvendigvis være »inficeret« af begær, emotionelle bånd og ubevidste fantasier – især når der er tale om kærlighedsforhold. Selve begrebet »det rene forhold« er derfor »helt klart et oxymoron«, skriver Bauman (2004: 45). Lidt mindre polemisk kunne man også blot pege på empirisk forskning, som har vist, hvordan intime forhold i dag stadig i høj grad kompromitteres af emotionelle bånd (Duncan & Phillips 2008), traditionelle kønsroller (Komter 1989; Smart 2007; Hooff 2013), hverdagslivets praktiske omstændigheder (Gabb & Fink 2015) og andre kulturelle, biografiske og socioøkonomiske faktorer (Smart 2007). Det er med andre ord nemt at påvise måder, hvorpå nutidens parforhold er gennemsyret af »urenheder« og ikke blot indgås og opretholdes for »deres egen skyld«.

Denne empiriske forskning viser os, at nutidens intime relationer stadig er fanget i *traditionelle* kønsroller m.m. Mit ærinde i det følgende er dog at rette fokus mod den egentlig *moderne* kærlighed og de dybe modsigelser, som er en iboende del af denne (Langford 1999: 19). Kærlighedsrelationer i dag er på en måde både *mindre* og *mere* moderne, end Giddens giver udtryk for.

Giddens har ret i, at seksualiteten i det senmoderne er blevet genstand for rationel refleksion. Det er også på sin plads, at han lovpriser denne udvikling, for så vidt at det eksempelvis har ført et nyt og friere syn på kvindelig seksualitet og homoseksualitet med sig. Det, som Giddens ikke har blik for, er imidlertid, hvordan denne refleksivitet i sig selv giver anledning til udviklingen af nye ubevidste fantasier og irrationelle praksisser.

Det er, som om den individuelle uafhængighed og manglende forpligtelse, moderniteten har givet os, i sig selv er blevet et irrationelt imperativ, som i dag forhindrer mange af os i at indgå i kærlighedsrelationer med hinanden. Og det er, som om de mange nye valgmuligheder inden for seksualitetens domæne, som er blomstret op i det senmoderne, er ankommet sammen med en forventning om, at man udforsker disse valgmuligheder, eller om ikke andet, at man holder dem åbne (Illouz 2013: 99). Med Žižek kunne man sige, at seksuel nydelse er gået fra at være noget forbudt i det traditionelle samfund til at være noget, som er *påbudt* i dag (Žižek 2011: 50; se også McGowan 2004). I forsøget på at efterleve dette påbud, opstår således nye former for patologiske tanke- og adfærdsmønstre. Tænk eksempelvis på den tvangsneurotiske tanke om, at ethvert forsøg på at indgå i en kærlighedsoplevelse ikke må stå i vejen for den næste (Bauman 2004: 5). Her har vi at gøre med en distinkt senmoderne tilbøjelighed.

Igen: Der er selvfølgelig grund til at glæde sig over fremkomsten af valg. Når kvinden ikke længere er afhængig af mandens indkomst, kan hun fx *væl-*

ge at gå fra ham. Og homoseksuelle har i højere grad end tidligere fået muligheden for at *vælge* at indgå i forhold, leve sammen og blive gift med deres elskede. Uden at negligere den positive betydning af denne udvikling er det blot min hensigt at påpege, hvilke nye patologiske strukturer idéen om valget har ført med sig i kærlighedens domæne. Det synes passende her at låne titlen fra Renata Salecls bog *Valgets tyranni* (2012). Valgets tyranni forhindrer individet i at skabe emotionelle bånd og etablere kærlighedsrelationer, fordi sådanne kræver visse forpligtelser, og at man giver afkald på valget *per se*. Når man i et parforhold *binder* sig til et andet menneske, mister man den mulighed, det er at vælge. Men når vi, som vi ofte gør, insisterer på at beholde muligheden for at vælge, skaber vi også samtidig meget ringe vilkår for det Reelle kærlighedsmøde, fordi vi ikke tillader os selv eller endda aktivt modarbejder *faldet*.

Den anden problematik, som jeg vil rejse fra begrebet om »det rene forhold« vedrører *nydelse* eller »tilfredsstillelse [satisfaction]«, som Giddens selv kalder det. Det rene forhold eksisterer ifølge Giddens kun, så længe det »ifølge begge parter tilvejebringer tilfredsstillelse nok til at blive« (Giddens 1992: 58; egen oversættelse). Det er ikke svært at se, hvordan dét giver anledning til en selvransagelse i form af glubske overjeg-henvendelser: »Er jeg tilfreds med mit forhold? Er min partner? Vores sexliv har været kedeligt på det seneste. Hvorfor kan jeg ikke få det til at fungere? Vi laver heller aldrig noget spændende sammen længere, og vores samtaler er ikke særligt stimulerende. Er han overhovedet den rigtige for mig?« osv. Når det rene forhold udelukkende skal holdes sammen af den tilfredsstillelse, som forholdet leverer, er den nærmest naturlige konsekvens heraf, at *der skabes en overopmærksomhed omkring netop denne tilfredsstillelse*.

Hvis du er i et forhold, er det med andre ord nødvendigt, at du nyder det, at du nyder det i tilstrækkelig grad, og at der ikke er udsigt til større nydelse andetsteds, synes være idéen i begrebet om »det rene forhold«. Det er således ikke så meget en frihed, som det er et påbud, at vi tager del i jagten på denne nydelse. Og det forsøger vi så. Vi søger kærlighedsoplevelser på grund af den tilfredshed, vi forestiller os, de giver. Noget af det, der kendetegner nydelse, er imidlertid, at den har det med at fremstå som noget, der mangler (Žižek 1993: 203-204). Vi er med andre ord aldrig helt tilfredse. Som idéen om det rene forhold også antyder, stiller vi højere krav til vores nydelse end nogensinde før, og derfor har vi det også med at blive skuffede (Vivi Hollænder i Bjerre et al. 2011: 166). Fantasier (heriblandt dem om kærlighed) har en understøttende virkning for begæret, fordi de foregiver, at *det næste* begærsobjekt er lige præcis, hvad vi står og mangler – det være sig en partner, et par sko eller en Coca-Cola (»This is it!« som deres slogan sigende lyder). Ifølge psykoanalysen er begrebet om *begær* imidlertid karakteriseret ved, at det aldrig kan stilles tilfreds. I modsætning til behovet er begæret altid et begær efter noget mere og noget andet (Evans 1996: 37-38). (Også) i vores kærlighedsoplevelser står vi derfor ofte tilbage med en fornemmelse af, at »det var ikke lige dét«.³

På den måde kan det ovenfor nævnte problem vedrørende parforholdets forpligtelse ses som en konsekvens af tidens herskende nydelsesimperativ. Den normale (og neurotiske) indstilling til nydelsen er, at den altid befinder sig lige rundt om hjørnet (Hansen 2012: 88). Der hersker derfor en udbredt frygt for at binde sig og *forpligte* sig på et forhold, som i fremtiden kan vise sig, at det var ikke lige dét. Som vi skal se nedenfor, er det karakteristisk for nutidens datingtjenester, at risikoen, uvisheden og forpligtelserne forsøges fjernet fra kærlighedslivet. Paradoksalt nok er det imidlertid netop dette forsøg på at kalkulere nydelsen, at fastholde og maksimere den, der resulterer i, at den undslipper. Tilbage står den søgende så med kærligheden i en light-version, dvs. kærligheden uden fald, uden forpligtelser og uden forelskelse. Salecl beskriver udviklingen på denne måde:

Nydelse handler ikke længere om at lede efter en ægtefælle eller en ven, om at komme tættere på det valgte objekt eller prøve at begribe eller penetrere hans eller hendes ofte foruroligende andethed. Det handler om at blive tilfredsstillet ved *hooking*-processen, ved at lokke, forføre, fange og dernæst ved at kassere – *unhook*, og så lede efter et nyt objekt. Denne mangel på forpligtelse er den nye trend inden for parforhold (Salecl 2012: 71)

Giddens' diagnose af partnerskabet er, at der er sket et skifte i fokus fra ægteskabet over mod forholdet (og det rene forhold). Vi kan med Salecl tilføje det at »hooke up« som den nye vending i det amerikansk-engelske sprog, der implicerer endnu større grad af afslappethed og endnu mindre forpligtelse end brugen af ordet »forhold«. »Lad os hooke op« betyder blot »vi ses« eller »lad os ses på et tidspunkt i fremtiden, som vi ikke behøver at fastsætte lige nu« (Salecl 2012: 69-70; se også Weigel 2016: 72-101; Wade 2017). På dansk vil man på tilsvarende vis ofte høre formuleringen »Jeg ser en (for tiden)«. Dermed har man ikke sagt for meget. Man har nemlig ikke sagt andet end, at der er en person, som er i mit synsfelt, måske med jævne mellemrum. I vores sproglige praksis, i vores måde at snakke om kærlighed på, viser der sig altså en stigende tendens til at give udtryk for en meget lav grad af forpligtelse.

Tinder: Teknologiens hjælpende hånd i mødet mellem kærlighedssøgende

I internetdatingens verden ser vi derfor i dag fremkomsten af en række af hjemmesider og applikationer, som skal gøre det muligt at skabe kontakt mellem kærlighedssøgende på måder, som indebærer stadigt lavere grad af forpligtelse, usikkerhed og risiko. Hvis vi laver en grov inddeling, består internetdatingens tilbud af to slags. Den første er hjemmesider og applikationer, som tillader brugeren at browse rundt i mellem de mange valgmuligheder af potentielle dates, som brugeren på den ene eller anden måde tager stilling til

og vælger imellem. Den anden slags består af datingbureauer, som på baggrund af informationer, man oplyser om sig selv, tager valget for en og laver et match. Den sidste slags vender vi tilbage til i næste afsnit. Af den første slags er Tinder den mest populære.

Tinder er en datingapplikation til smartphones, der blev lanceret i 2012, og som siden da er blevet den mest brugte af sin slags med mere end 10 millioner aktive brugere om dagen (Ayers 2014). Brugerne består af 62% mænd, 38% kvinder, og har en gennemsnitlig alder på 27 år med 85% af brugerne på mellem 18 og 34 år (Lefebvre 2018: 1208). Spørger man Tinder-brugerne selv angives forskellige grunde til at bruge applikationen: for at finde en fast partner, for at finde sex, fordi det »gør kommunikationen lettere« eller »bare for sjov« (Sumpter et al. 2017; James 2015). Mange angiver desuden, at de anvender Tinder, fordi mange andre gør det. Tinders popularitet har betydet, at det er her (størstedelen af) datingmarkedet findes i dag (Lefebvre 2018: 1214-1215).

Tinder fungerer på den måde, at man præsenteres for én profil ad gangen, som man skal vælge til eller fra. Det gør man ved at *swipe* (stryge) fingeren mod højre eller venstre for henholdsvis at »like« eller »dislike« profilen, man ser. Kun hvis to profiler begge *liker* hinanden, opstår et »match«, og profilerne forbindes med mulighed for at chatte. Udover *swiping*-teknologien består Tinders genialitet i, at man kun får besked, når interessen er gensidig. Hvis jeg viser interesse i en pige ved at *like* hende, får hun det aldrig at vide, med mindre hun altså også *liker* mig. Tinder passer ind i tidens krav om minimal forpligtigelse og risiko, fordi den første kontakt, som tages til en anden person, gøres uden risiko for afvisning. Hvis det tidligere var en dørklokke, et telefonopkald eller det at byde op til dans, der udgjorde den første kontakt i et bejlingens ritual, foregår det i dag via applikationer som Tinder. »Tinder is how people meet. It is like real life, but better«, lyder deres slogan.

Når der er sket et match, kunne man således foranlediges til at tro, at tingene derfra går som smurt; at samtalen indledes, og en date aftales. Det er imidlertid meget almindeligt, at der efter et opstået match simpelthen ikke sker mere end det, og at ingen af parterne nogensinde skriver til hinanden. Skulle den ene part vælge at skrive, sker det desuden ofte, at den anden aldrig svarer. Og selv hvis der rent faktisk foregår en beskedudveksling, er det sjældent, at selve mødet ansigt til ansigt nogensinde bliver til noget (Timmermans og Courtois 2018: 66). Der er kort sagt utroligt få matches, som ender i et møde. Tal, som er offentliggjort af Tinder selv, bekræfter dette. Det fremgår af deres hjemmeside, at der hver dag foretages 1,6 milliarder *swipes* og 26 millioner matches. Det fremgår ikke, hvordan de finder ud af det, men det skulle angiveligt føre til 1.5 millioner dates om ugen.⁴ Det svarer til, at der kun opstår én date per 121 matches – og det er altså *efter*, at der allerede er vist gensidig interesse, hvor begge parter har *liket* hinanden. Hvorfor? Hvad er det, der får så mange mennesker til hver dag at *swipe* til højre og venstre, hvis ikke det er viljen til at mødes, der driver værket? Eller hvis viljen faktisk er der, hvad er

det så, der går galt i tiden efter, to personer har *liket* hinanden og opnået et match, siden de så sjældent lykkes med at mødes? Hvor hopper kæden af?

Psykoanalysens diagnoseværktøj udgør her et glimrende redskab til at tænke og analysere denne problematik, som måske samtidig kan fortælle os noget om, hvad der kendetegner datinglivets tanke- og adfærdsmønstre i dag. I den forbindelse er det vigtigt at huske, at psykoanalysens tre psykopatologier (neurose, perversion og psykose) er at forstå som subjektivitetsstrukturer, dvs. måder at være i verden på, snarere end ikke-normale mentale strukturer. I psykoanalysens optik er ingen mennesker blot normale, men alle er derimod mere eller mindre patologiske.

Vi skal i første omgang have fat i patologien *neurose*, som kan underinddeles i feminin og en maskulin udgave – henholdsvis hysteria og tvangsneurose.⁵ Det, som overordnet set kendetegner neurose, er blandt andet en tendens til at finde mere nydelse i sine fantasier end i det direkte seksuelle møde (Fink 1999: 112). Neurotiske subjekter holder deres begær i live ved at sørge for, at det aldrig stilles tilfreds, hvorfor forløsning udebliver. I datin-gens verden, skriver Salecl,

prøver hysteriske mennesker ofte på at fremprovokere begæret hos beundrere, men virker så hurtigt uinteresserede i dem. Da de leder efter en bekræftelse af, hvem de er igennem andres reaktioner, har de brug for at holde de andres begær i live, hvorfor de godt kan lide at gøre sig kostbare (Salecl 2012: 81).

Som Tinder-applikationen er programmeret, er det beskeden om, at man har fået et match, der er symbol på bekræftelsen af den andens begær. Måske derfor ser vi, at svarmuligheden: »Jeg ser frem til at tjekke mine matches« er den grund som oftest angives til, hvorfor man overhovedet bruger Tinder – og langt oftere end grunde såsom »for at finde afslappet sex« eller »for at finde et seriøst forhold« (James 2015: 32). For at opnå et match, for at finde ud af, om den anden har *liket* mig, er jeg imidlertid nødt til selv at *like* den anden også. At *like* en anden person kan i det lys tolkes som en interesse i, om den anden er interesseret i mig, om den anden begærer mig, snarere end et egentligt udtryk for interesse i den anden.

Det, som i øvrigt kendetegner det hysterisk-neurotiske subjekt, er en evig utilfredshed med, hvad den Anden præsenterer for hende. Derfor *swiper* hun blot videre blandt de mange muligheder i stedet for at forsøge at aftale et møde med et af de mange matches, som hun allerede har.⁶ Men det er der formentlig også en vis nydelse ved. Vi har at gøre med en nydelse, som faciliteres af fantasien om, hvad eller hvem der gemmer sig bag det *næste* swipe. »Any swipe can change your life« lyder endnu et af Tinders sigende slogans.

Mens hysterikeren har et problem med den Anden, kan tvangsneurotiker-en siges at have et problematisk forhold til sit begærsobjekt (Fink 1999: 124).

Denne indsigt kan vi selvfølgelig også anvende i dating-verdenen. Tvangsneurotikere frygter det direkte møde med deres potentielle elsker (som her er begærsobjektet). Derfor skaber de alle mulige regler, forbud og hindringer for at beskytte dem selv mod dette møde, hvilket kan resultere i, at personen lukker sig inde i en ensom tilværelse (Salecl 2012: 81). Hvis en tvangsneurotiker på Tinder skulle nå så langt som at chatte med sit match, ville han for sig selv opfinde grunde til, at det at mødes nok alligevel ikke er en god idé. Mødet med den anden er et umuligt projekt for tvangsneurotikeren.

Men hvis det er tilfældet, hvorfor skulle han så overhovedet bruge tid på Tinder? Svaret på det er selvfølgelig, at Tinder – på trods af det udeblivende møde – alligevel tilbyder det tvangsneurotiske subjekt at være i og nyde fantasien om alle de personer, som han kunne være sammen med (hvis ikke lige det var for X). Den gennemsnitlige Tinder-bruger logger på 11 gange og spenderer 90 minutter om dagen på Tinder (Bilton 2014). Det giver os et tydeligt præg om, hvilken gentagelsestvang der er på spil.

Man behøver desuden ikke forlade hjemmet for at bruge Tinder. I den forstand er Tinder og internetdating en måde, hvorpå man kan være »aktiv« på datingmarkedet uden frygt for det direkte og traumatiske møde med sit begærsobjekt; man kan holde begæret i live og sørge for, at det ikke bliver stillet tilfreds. Applikationer som Tinder skaber altså rammen for en distanceret kontakt med andre mennesker, hvor begærsobjektet ikke kommer for tæt på, og hvor man kan opnå tilfredsstillelse udi forførelse uden den risiko og ængstelighed, som et møde med en anden person indebærer – »It is like real life, but better«.

Mange (fx Whyte 1990; Bauman 2004; Wade 2017) har beskrevet, hvordan der er sket en udvikling i partnerskabet væk fra faste, langvarige ægteskaber til flydende, kortvarige forhold eller seksuelle møder som engangsforetagender. Kærlighedsoplevelser er i dag kendetegnet ved mindre forpligtelse og mindre risiko for at blive såret, fordi man ikke indvilliger i at åbne sig op for den anden. Hurtig tilfredsstillelse og hurtigt videre. Med Tinder og de andre datingapplikationer er det imidlertid, som om vi får en endnu lettere og tynnere form for nydelse med endnu mindre risiko, *fordi mødet med et andet menneske aldrig opstår*. Det bliver ved *fantasien* om mødet, som til gengæld tilbyder nydelse uden risiko. Og er man ikke tilfreds, kan man altid *swipe* videre ...

Som Žižek har bemærket (2008: 450) er det, som om vi i dag sidder fast i de ritualer, som skal føre os til den seksuelle nydelse. Vi bruger tid som aldrig før på at træne i fitnesscentre, smøre vores kroppe ind i cremer og (kan vi nu tilføje) at *swipe* på Tinder. Disse praksisser, som indledtes af instrumentelle grunde, er nu blevet kilde til nydelse i sig selv, og udøvelsen af dem er blevet så omfattende, at de i sig selv kommer til at stå i vejen for den egentlige seksuelle nydelse. Mange af os er med andre ord i dag fangede i vores fantasier om kærligheden, mens det Reelle kærlighedsmøde udebliver. Når det at mødes med et andet menneske, som man kun dårligt kender, kan virke angstprovo-

kerende, og når det at løbe en lang tur i skoven kan give en dejlig selvtilfreds fornemmelse, er det ikke mærkeligt, at det er det sidste, som mange af os ender med at vælge. Men da er det heller ikke mærkeligt, at flere end nogensinde før føler sig ensomme i kærlighedens domæne.

En anden måde at tolke aktiviteten på *Tinder* er ved at sammenligne det med den logik, som hersker på økonomiske markeder. Ifølge forfattere som Eva Illouz (2007) og Moira Weigel (2016) har idéen om markedet altid været indbygget i datinggamet. Det er fx en del af vores sprog, at vi siger om en person, som netop er blevet single, at hun nu skal ud på *markedet* igen. Datingmarkedet er et sted, hvor folk ønsker at gøre den bedst mulige handel, dvs. de vil date en person, som har stor værdi på markedet og gerne større end deres egen (Illouz 2007: 88; Hochschild 2013: 22). Vi kender fra almindelig købmandsfornuft, at hvis den anden er alt for ivrig efter at lave en handel, så er det nok, fordi han er ved at tage røven på en. Det er måske derfor, det er almindelig praksis på datingmarkedet og på *Tinder*, at interessen styrtdykker, hvis det viser sig, at den person, som man har *liket* eller sendt en besked til, skriver tilbage med et imødekommende svar. »Hvis hun er interesseret i mig, er der nok noget i vejen med hende. Hun er i øvrigt heller ikke så pæn« argumenterer man måske i en forhandling med sig selv.

Ifølge Illouz (2013: 85) er daternes modstand mod at forpligte sig på og binde sig til en anden person at forstå som et strategisk forsøg på at skabe knaphed og dermed værdi i den ressource, man selv udgør på datingmarkedet. Når der er mindre udbud på en ressource, er den mere værd og derefter mere efterspurgt. En alternativ, mindre rationalistisk og i min optik bedre forklaring finder vi med hjælp fra den teoretiske psykoanalyse og dennes begreb om begæret.

Post-Tinder-kærlighed

Begær opretholdes ifølge Lacan kun for så vidt, at der findes barriere eller hindring for begærsobjektet. Hvis den anden person virker alt for imødekommende eller ivrig, er der ingen hindring, ingen spænding og intet begær. Denne logik illustreres fint af en mandlig interviewperson, som siger det på følgende måde: »En kvinde, som leder efter et 'seriøst forhold', er allerede i lommen på dig. Og det er ikke lige så interessant« (Illouz 2013: 79; egen oversættelse). Dating kan derfor til manges frustration virke som et umuligt *spil*, hvor man skal spille sine kort helt rigtigt ved at vise interesse i den anden, men uden at vise for meget interesse. Som en »kærlighedscoach« meget sigende formulerer sit råd til en kvinde, der søger kærligheden på internettet: »be interested, but stay detached [vær interesseret, men forbliv uengageret]« (Hochschild 2013: 22). Eller som Helen Fielding skriver det i romanen *Bridget Jones's Diary* fra 1995: »I disse dage findes vejen til en mands hjerte ikke gennem skønhed, mad, sex eller dragende karaktertræk, men simpelt gennem evnen til ikke at være interesseret i ham« (Fielding 1998: 102; egen oversæt-

telse). Man skal have en tilstrækkelig grad af uopnåelighed over sig for at vække den andens begær, men samtidig ikke være så uopnåelig at der aldrig kommer til at ske noget. Det kan med andre ord være ikke så lidt besværligt at indlede et møde med den anden. Man skal både kende spillereglerne og være god til at spille spillet for at opnå et succesfuldt udfald. Måske er det derfor en bog som *The Game* (2005) har opnået nærmest mytologisk status og er blevet en international bestseller.⁷ På bagsiden af denne bog kan man læse følgende:

Der er spørgsmål, som unge mænd altid vil bryde deres hoved med. Hvordan får du fat på en kvinde? Hvordan kommer du i snak? Hvor- når er det rigtige tidspunkt at lægge an på hende? Hvordan får du hende med hjem? (Og hvordan får du hende ud igen på en god måde?) Kort sagt: HVORDAN SCORER DU? (Strauss 2010)

I vores tid, hvor reglerne for, hvordan man tager kontakt og bejler til en person af det andet køn, ikke længere står klart, kan der være megen tvivl og mange spørgsmål (i stil med ovenstående) om, hvordan man gør netop dette. Her har vi et udmærket eksempel på, hvordan opløsning af tradition og manglende retningslinjer at læne sig opad giver anledning til stor uklarhed og frygt for at gøre noget forkert. Det eksotiske møde mellem potentielle elskere er måske eksemplet *par excellence* på, hvordan det senmoderne individ kan finde sig selv i en situation, hvor man er bange for at sige eller gøre noget, som forstås af den anden på en måde, som ikke var intenderet. Hvis en bejler fx skulle begive sig ud i at give en kompliment for udseende, er det ikke overraskende, hvis den anden tænker en af følgende ting som resultat: »Sikke en kliché«, »Det var dog vulgært«, »Hvor overfladisk. Er han kun interesseret i udseende?« eller »Hvorfor siger han jeg har smukke øjne? Kan han ikke lide resten af min krop, eller hvad? Synes han jeg er tyk?«. I en tid, hvor den store Anden, som er garant for mening, er fragmenteret (Salecl 2012: 63-65), er det en umulig opgave at forudsige, hvordan det, man siger og gør, vil blive opfattet. Mødet med den anden er kort sagt uforudsigeligt og traumatisk.

Tvivl og frygt for at gøre noget forkert, men også frygt for *ikke* at gøre noget og være alene for evigt, er kendetegn ved datinggamet i dag. Netop denne tvivl og frygt virker som gødning til at skabe profit for forfattere, coaches og datingbureauer, som mener at have løsningen på dette problem. Vi står paradoksalt nok i en situation i dag, hvor vi givetvis har mere frihed end nogensinde før til at vælge vores egen partner og vores egen seksualitet. Men det, som vi bruger friheden til, er at søge efter svar i selvhjælpsbøger og på internettet. Rigtig mange datingbureauer tilbyder os derfor den *perverse* kærlighedsfantasi, som fortæller os, at de kan give os lige præcis det, vi står og mangler, og at de kan matche os med den helt rigtige person. Et eksempel på det finder man på datingsiden *single.dk*, hvor man kan læse følgende:

Siden 1999 har vi specialiseret os i at føre mænd og kvinder sammen i perfekte parforhold der varer ved og blomstrer år efter år. Vores datingeksperter har udviklet en unik matchalgoritme der arbejder med hele din personlighed og dit verdensbillede, så vi kan finde præcis den kæreste du passer bedst sammen med når det kommer til dating, samliv, personlighed, livsstil, etik, moral og samfund

I modsætning til det hysterisk-neurotiske subjekt, som aldrig helt er tilfreds med, hvad der præsenteres for hende, underkaster det *perverse* subjekt sig troen på, at den Anden kan tilbyde lige præcis dét, man mangler (Fink 1999: 171-180) – eksempelvis den perfekte kæreste.

Et andet eksempel herpå finder vi hos datingbureauet *My Perfect Match*, som af flere omgange har fået omtale i blandt andet medier som *Berlingske* og *Politiken*. Under overskriften »Er der et kærlighedsliv efter Tinder?« skriver Politikens debatredaktør fx: »Men hvad gør man så, hvis man ikke orker Tinder, Happn eller datingportaler? Hvis nu man har været på 50.000 kaffedates uden at mærke noget lyn slå ned nogen steder?« (Giese 2015). I artiklen følger herefter et interview med en »professionel matchmaker« fra *My Perfect Match*. Den professionelle matchmaking, lader vi os fortælle, kan i modsætning til datingapplikationer som Tinder »sortere støj og løgn fra«. Datingbureauer er det, som kommer »efter Tinder«, og virksomheden *My Perfect Match* hjælper ikke kun med at finde den rigtige kæreste, men også det rigtige job og i det hele taget det rigtige liv:

Det siges at danskerne er blandt de lykkeligste i verden. Men hvor lykkelig er du? Måske er der noget, der nager – du kan bare ikke sætte ord på, hvad det er. Det kan *My Perfect Match*. Med udgangspunkt i tests og personlige samtaler, finder vi ind til, hvad du helt præcist mangler. Det er måske jobbet, der ikke fungerer eller fritiden uden en kæreste. Du får hjælp til at komme videre. For med vores matchmaking service inden for både karriere og dating kan vi hjælpe dig med at finde det rigtige job eller en kæreste.⁸

Min pointe er blot, at det ikke er tilfældigt, at der i dag eksisterer denne slags virksomheder, som beskriver sig selv på disse måder. De eksisterer, og de bliver stadig mere populære (Hochschild 2013: 27), fordi de tilbyder noget, som efterspørges af samtidens individer. Af citatet ser vi tydeligt påberåbelsen af imperativet om at nyde (»hvor lykkelig er du?«), en adressering af følelsen af at noget mangler (»måske er der noget, der nager«) og selvfølgelig en lovning på en løsning. *My Perfect Match* lover dig at finde »ind til, hvad du helt præcist mangler«, at »hjælpe dig med at finde det rigtige det job eller en kæreste« og kort sagt skabe det perfekte match.

Det, som denne slags datingbureauer bidrager til og tilbyder os, er selvfølgelig en pervers udgave af den fantasmatiske kærlighed; fantasien om en romantisk kærlighed, hvor to individer mødes, og alt falder i plads. Det, som bureauerne overbeviser os om med al deres ekspertise og unikke matchalgoritmer, er, at du kan deltage i datinggamet, men slippe for det uforudsigelige og traumatiske møde; du kan blive forelsket uden at falde; du kan få kærlighed uden risiko. Når kærligheden på denne måde »regnes ud«, gøres forudsigelig og sættes på formel, efterlades der ikke megen plads til det kontingente møde, som udgør det nødvendigt forstyrrende element i den Reelle kærlighed.

Som Salecl påpeger, er det, som om vi i nutidens dating genoplever et ret traditionelt syn på kærlighed, fordi vi via diverse datingapplikationer og -bureauer har indført screeningmekanismer, som tjener samme formål som ægteskabsmæglere og familieforbindelser tidligere gjorde (Salecl 2012: 79). I dag er det ikke længere forældrene, men derimod professionelle matchmakere, der skal afgøre, om en given partner er den rigtige. Vi ser altså, at valg, som vedrører individets mest intime sfære og indre følelsesliv, eksternaliseres. Netop den perverse struktur, hvor man underlægger sig troen på, at en Anden kan træffe valget om ens kærlighedsliv, har vi også set en fetichistisk dyrkelse af de seneste år i DR-produktionerne *Gift ved første blik* og *Koden til kærlighed*, hvor en række personer, der søger kærligheden, har meldt sig til at blive matchet af henholdsvis et »sæt af eksperter« og »en algoritme«.

Nyd dig selv, din partner og din aftensmad. Nyd det!

I denne artikel har jeg kastet et samtidsdiagnostisk blik på datingverdenens tegn, tendenser og symptomer. Som andre forfattere har jeg argumenteret for, at kærlighed i et senmoderne samfund kan være ikke så lidt drilsk. Jeg har imidlertid også argumenteret for, at det ikke blot skyldes, at nutidens kærlighedsrelationer stadigvæk er fanget i traditionelle normer. Tværtimod har selve moderniteten og dennes krav om individuel uafhængighed og valgfrihed ført til nye former for patologiske tanke- og handlemønstre, som ikke kan forklares på rationel vis. Salecls teoretiske figurer (hysterikeren og tvangsneurotikereren) har i den anledning vist sig særdeles velegnede til at analysere de nyeste trends inden for onlinedating.

I denne artikel har jeg således givet en forklaring på nutidens symptomatiske brug af online datingtjenester og samtidig leveret teoretisk tyngde til spørgsmålet om den senmoderne kærligheds impassée ved at koble de klassiske idéer om refleksivitet og valgfrihed med de psykoanalytiske begreber om (fantasmatisk) begær og nydelse. Det er min påstand, at kun med dette greb er vi i stand til at se, hvordan mange af os i dag er fanget i vores fantasier om kærligheden, samt hvordan disse forhindrer det Reelle kærlighedsmøde i at opstå.

I artiklen har vi været omkring tre forskellige patologiske subjektivitetsstrukturer, som nutidens kærlighedssøgende måtte finde sig i: 1) det *hysteriske* subjekt, som altid er utilfreds med, hvad der præsenteres for hende, og som derfor lever i fantasien om, at den rigtige person befinder sig bag det *næste* swipe, 2) det *tvangsneurotiske* subjekt, der frygter mødet med sit begærsobjekt, og som derfor lever i fantasien om, at den store kærlighed var mulig, hvis det ikke lige var for »X« og endelig 3) det *perverse* subjekt, som underlægger sig troen på, at en Anden (datingbureauer, coaches og eksperter) kan matche ham/hende med den helt rigtige person, og som derfor lever i fantasien om et kærlighedsliv, hvor alt falder på plads og går op i en højere enhed.

Disse fantasier skærmer os på forskellig vis fra det Reelle kærlighedsmøde og de risici, som er forbundet hermed, men de tilbyder også en form for nydelse, som kommer af at være i fantasien. Alene det at swipe sig igennem mulighederne eller bare at forestille sig, hvordan ens drømmeprins(esse) mon ser ud, indebærer en vis tilfredsstillelse. Det forekommer i hvert fald at være den bedste forklaring på, hvorfor flere og flere af os i dag bruger store mængder af tid på datingtjenester snarere end på egentlige stævnmøder ansigt til ansigt. Fantasien om det perfekte match forklarer desuden, hvorfor nogle mennesker eksternaliserer det mest intime valg, man kan forestille sig, ved eksempelvis at lade det være op til et datingbureau, hvem man skal elske.

Internetdatingen i dag består, som vi har set, af applikationer som *Tinder*, der skal gøre det lettere for os at tage kontakt til andre personer, og af datingbureauer såsom *My Perfect Match*, der simpelthen træffer valget for os og finder det perfekte match. Det bør fortælle os noget om den *besværlighed ved at træffe valg*, som mange af os føler i dag. Det ser vi på en ekstremt tydelig måde inden for et emne som kærlighed, hvor vi forventer os den helt store lykke. Men man kan måske også genfinde den samme tendens i mange af hverdagens små og tilsyneladende meget lidt vigtige spørgsmål, såsom hvad man skal have at spise til aftensmad. Det er utroligt så stor irritation, det kan frembringe for mange af os, hvis vi, når vi står i supermarkedet, ikke kan komme på en tilfredsstillende idé til madlavning. Hvad end der er tale om valg af kærlighedspartner eller valg af aftensmad, opstår der problemer. Dette, er min påstand, er tegn på, at der i dag hersker et *imperativ om at nyde*. Netop fordi vi forventer os den store nydelse af snart sagt enhver beslutning, ender vi med at gå glip af den Reelle nydelse. Jo mere man forsøger at adlyde påbuddet om at nyde, jo mere fejler man, og des mere intens bliver følelsen af utilstrækkelighed. Hvordan slipper vi ud af denne *deadlock*? Ifølge Žižek finder vi i den sammenhæng en vigtig »formular« i sætningen: »You are allowed not to enjoy [Det er tilladt, at du ikke nyder]« (Žižek 2009: 304). Måske er det, hvad vi skal minde os selv og hinanden om fra tid til anden. Det er tilladt, at du ikke serverer en spændende, eksotisk, smagfuld aftensmad for dine gæster. Det er tilladt, at du ikke har spændende, eksotisk og smagfuld sex med din partner. Det er tilladt, at du ikke nyder.

Noter

1. »Den Anden« repræsenterer den radikale og ikke-integrerbare andethed og skrives med stort »A«, for at den ikke forveksles med »den lille anden«, der er en integreret del af jegets spejlbillede. For Lacan er subjektets radikale andethed at finde i sproget og loven, og derfor er den store Anden også at forstå som den symbolske orden, der medierer forholdet mellem subjekter (Evans 1996: 136)
2. Filosofen Jean-Luc Marion har fx sagt det således: »at sige 'Jeg elsker dig i øjeblikket, provisorisk' betyder, at 'Jeg ikke elsker dig overhovedet' og opnår dermed kun en performativ modsigelse« (Marion 2007: 173; egen oversættelse)
3. Den samme pointe er ofte lavet om forholdet til forbrugsvarer i et senkapitalistisk samfund, se fx Bjerre og Laustsen 2013: 147
4. <https://www.gotinder.com/press> (besøgt 07/05/2017)
5. Dermed ikke sagt noget om det biologiske køn. Mænd kan være hysteriske, og kvinder tvangsneurotiske.
6. Lefebvre (2018: 1225) argumenterer for, at denne (hysteriske) tilbøjelighed er indbygget i selve designet af app'en
7. Mens *The Game* henvender sig til mænd, der gerne vil være »Pickup artists«, findes pendanten *The Rules* fra 1995 til kvinder. Denne bog lærer kvinder at skabe distance og tilbageholdenhed i deres møde med mænd. Bogen har solgt mere end 2 millioner eksemplarer. Se også Illouz 2013: 86
8. Fra forsiden af myperfectmatch.dk (besøgt 08/05/2017)

Litteratur

- Ayers, Chris (2014). »Tinder: The App That's Setting the Dating Scene On Fire«, 31. Maj 2014, *The Australian*, <https://www.theaustralian.com.au/tablet-t3/tablet-t3/fullpic/tinder-the-app-thats-setting-the-dating-scene-on-fire/news-story/372f7dbf2bbcd2fa523d15abc2a56014> (01/10/2018)
- Badiou, Alain (2012). *In Praise of Love*. London: Serpent's Tail
- Badiou, Alain (2017). *Hvad er kærlighed?* Aarhus: Forlaget Philosophia
- Bauman, Zygmunt (2004). *Flydende kærlighed*. Hans Reitzels Forlag
- Bilton, Nick (2014). »Tinder, the Fast-Growing Dating App, Taps an Age-Old Truth«, 29. Oktober 2014, *The New York Times*, <https://www.nytimes.com/2014/10/30/fashion/tinder-the-fast-growing-dating-app-taps-an-age-old-truth.html> (12/05/2018)
- Bjerre, Henrik Jøker (2016). »At sætte et eksempel«, side 27-48 i Brian Benjamin Hansen og Jan Holm Ingemann (red.): *At se verden i et sandkort – om eksemplarisk metode*. Samfundslitteratur
- Bjerre, Henrik, Stefan Jacobsen, Rikke Peters, Henning Bech og Vivi Hollænder (2011): »Alt det der med vagina dentata kan man godt putte skråt op«, side 165-177 i *Slagmark, Nr. 61*.
- Bjerre, Henrik Jøker og Carsten Bagge Laustsen (2013). *Den nyttige idiot. En introduktion til Slavoj Žižeks samfundsteori*. København: Samfundslitteratur
- David, Gaby og Carolina Camre (2016). »Screened Intimacies: Tinder and the Swipe Logic«, side 1-11 i *Social Media + Society* (2)

- Duncan S and Phillips M (2008) New families? Tradition and change in modern relationships. In: Park A, Curtice J, Thomson K, et al. (red.) *British Social Attitudes: The 24th Report*. London: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781849208697.n1>
- Evans, Dylan (1996). *An Introductory Dictionary of Lacanian Psychoanalysis*. London: Taylor & Francis e-Library 2006
- Fielding, Helen (1998). *Bridget Jones's Diary*. London: Thorndike Press
- Fink, Bruce (1995). *The Lacanian Subject: Between Language and Jouissance*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press
- Fink, Bruce (1999). *A Clinical Introduction to Lacanian Psychoanalysis: Theory and Technique*. London: Harvard University Press
- Giddens, Anthony (1990). *The Consequences of Modernity*. Polity Press
- Giddens, Anthony (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love & Eroticism in Modern Societies*. Polity Press
- Giese, Ditte (2015). »Er der et (kærligheds)liv efter Tinder?« 15. oktober 2015, *Politiken.dk* http://politiken.dk/kultur/fomo/features_fomo/art5593184/Er-der-et-k%C3%A6rlighedsliv-efter-Tinder (08/05 2017)
- Hansen, Brian Benjamin (2012). *The Pleasure of the Mouth – eating and enjoyment from a Lacanian perspective*. Aarhus University
- Hansen, Brian Benjamin (2016). »Eksempler og merbetydning«, side 73-94 i Hansen, Brian Benjamin og Jan Holm Ingemann (red.): *At se verden i et sandkort – om eksemplarisk metode*. Samfundslitteratur
- Hansen, Brian Benjamin og Jan Holm Ingemann (2016). *At se verden i et sandkort – om eksemplarisk metode*. Samfundslitteratur
- Hochschild, Arlie R. (2013). *So How's the Family? – and other essays*. Berkeley: University of California Press. <https://doi.org/10.1525/california/9780520272279.001.0001>
- Hooff, Jenny van (2013). *Modern Couples?: Continuity and Change in Heterosexual Relationships*. Burlington: Ashgate Publishing Company
- Illouz, Eva (2007). *Cold Intimacies: The Making of Emotional Capitalism*. Polity Press
- Illouz, Eva (2013). *Why Love Hurts – A Sociological Explanation*. Polity Press
- Ingemann, Jan Holm (2016). »Eksempel og fantasi«, side 121-144 i Hansen, Brian Benjamin og Jan Holm Ingemann (red.): *At se verden i et sandkort – om eksemplarisk metode*. Samfundslitteratur
- James, Jessica L. (2015). »Mobile Dating in the Digital Age: Computer-mediated Communication and Relationship Building on Tinder«. Texas State University
- Jamieson, Lynn (1999). »Intimacy Transformed? A Critical Look at the 'Pure Relationship'«, side 477-494 i *Sociology* vol. 33, no. 3. London: Sage
- Komter, A. (1989). »Hidden Power in Marriage«, *Gender and Society* 3(2): 187-216. <https://doi.org/10.1177/089124389003002003>
- Kristensen, Jens Erik og Signe Pildal Hansen (2014). *Socialanalytisk samtidsdiagnostisk – baggrund, ansatser, mellemværender og udestående*. Aarhus Universitet
- Lacan, Jacques (1954 [1988]). *The Seminar. Book I. Freud's Papers on Technique, 1953–54*. Cambridge: Cambridge University Press
- Lacan, Jacques (1964 [1998]). *The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*. New York: Norton

- Lacan, Jacques (1966 [2006]). *Écrits*. New York: Norton
- Langford, Wendy (1999). *Revolutions of the Heart – Gender, Power and the Delusions of Love*. London: Routledge
- Lefebvre, Leah (2018). »Swiping me off my feet : Explicating relationship initiation on Tinder«, side 1205-1229 i *Journal of Social and Personal Relationships*, Bind 35, Hæfte 9
- Marion, Jean-Luc (2007). *The Erotic Phenomenon*. Chicago: University of Chicago Press
- McGowan, Todd (2004). *The End of Dissatisfaction – Jacques Lacan and the Emerging Society of Enjoyment*. State University of New York Press
- Salecl, Renata (2012). *Valgets tyranni*. Forlaget Philosophia
- Smart, Carol (2007). *Personal Life*. Cambridge: Polity Press
- Straus, Neil (2010). *Spillet – scorekunstnerens hemmelige verden set indefra*. Forlaget Punktum
- Sumpster, Sindy R et al. (2017). »Love me Tinder: untangling emerging adults' motivation for using the dating application tinder«, side 67-78 i *Telematics and Informatics*, 34:1
- Timmermans, Elisabeth og Cédric Courtois (2018). »From swiping to casual sex and/or committed relationships: Exploring the experiences of Tinder users«, side 59-70 i *The Information Society*, 34:2. <https://doi.org/10.1080/01972243.2017.1414093>
- Tyson, Gareth et al. (2016). »A first look at user activity on tinder«, side 461-466 i 2016 *IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM)*. <https://doi.org/10.1109/ASONAM.2016.7752275>
- Wade, L. (2017). *American hookup: the new culture of sex on campus*. New York: W.W. Norton & Company
- Weigel, Moira (2016). *Labor of Love*. New York: Farrar, Straus and Giroux
- Whyte, M.K. (1990). *Dating, Mating and Marriage*. New York: Aldine de Gruyter
- Zieher, Cindy (2017). »Struggle as Love *Par Excellence*: Zupančič *avec* Badiou«, side 297-310 i Cindy Zieher og Todd McGowan (red.): *Can Philosophy Love? – Reflections and Encounters*. London: Rowman & Littlefield
- Zupančič, A. (2003). »On Love as Comedy«, side 61-80 i *Journal of Politics, Gender and Culture*, Vol. II(1)
- Žižek, Slavoj (1993). *Tarrying With the Negative – Kant, Hegel, and the Critique of Ideology*. Durham: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822381822>
- Žižek, Slavoj (1997). *The Plague of Fantasies*. London: Verso
- Žižek, Slavoj (2008). *The Ticklish Subject: The Absent Centre of Political Ontology*. London: Verso
- Žižek, Slavoj (2009). *The Parallax View*. London: The MIT Press
- Žižek, Slavoj (2011). *Living in the End Times*. London: Verso